כיצד העדים פרק ראשון מכות

ג.

מאי ניהו. הלי ממון ביד בעליו דקתמר ר"נ היינו דלא נעשה מעשה שעדיין לא שילם אלא שנגמר דינו לשלם: **משלשין בממון.** אם שלשה עדים הן או ארבעה משלשין ביניהם בית דין נעשין שלש ביניהן להשוותם בפרעון אינם לפי חלקו. אי נמי הלי משלשין לישנא בעלמא הוא ממלקין הפרעון בין שלשתן והוא הדין נמי אם ארבעה הן מרבעין: **כל כמיניה.** בתמיה. וכי יכול הוא לחזור בו ויפטר הדון מלשלם: **העדנו.** אני ופלוני וחבירו אינו מודה: **וחוייבנו ממון.** בב"ד שהוחמנו והעמידנו הדון בדין על הזמתנו וחייבונו בב"ד והתחלת שעבוד ממונא הוא בגייבו ואין זה מרשיע את עצמו שבבר הרשיעוהו אלהים: **כיון דלחבריה לא מצי מחייב ליה.** שאינו נאמן על חבירו: **מתני' שגירש את אשתו.** בפירוש ביום פלוני וזה אומר לא גרשתי ואיני חייב לה כתובה ונמצאו זוממין בעמנו היאסם: **והלא כין היום כו'.** כלומר מה ישלמו אלו אם תאמר כל הכתובה והלא שמא ימות או יגרשנה היום או מחר ופופו ליתן לה כתובה נמצאו שלא היו מפסידין אותו כלום: **אומדין כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו.** מפקפ שאם נתארמלה או נתגרשה יטלנה לוקח ואם מתה יירשנה בעלה ויפסיד מעותיו שנתן וכגמ' מפרש מאי קא מחייב להו תנא דמתני' ליתן: **גמ' כיצד שמין.** כלומר מאי קא מחייב להו למיתב דיש לפחות משנתנו לשני לדדים כיצד הרי יש לאיש ולאשה זכות פקפ בכתובה זו היא מלפה שאם ימות או יגרשנה תגבה את כולה והוא מלפה שאם תמות בחייו יירשנה יפה כח זכותו מכח זכותה שהוא אוכל פירות הקרקע המיוחד לכתובתה תמיד ולא היא ועוד שהוא מוחזק ועומד והיא מחפשת גוביינא ואם כאו למכור לאחר זו זכות שפיקה וזה זכות שפיקה שלו נמכר ביותר משלה ולישנא דמתני' משמע ששמין זכות שפיקה דקתני כמה אדם רוצה ליתן שאם נתארמלה והא ליכא למימר שאותן דמיס יתנו הזוממין שהרי לא זכות שפיקה כאו להפסידו אלא זכות שפיקה שהיו מחייבין אותו לפרוע מיד ורש לומר דה"ק שמין זכות שפיקה כמה אדם רוצה ליתן בטובת הנאה שלה ואותו לא ישלמו וכל השאר ישלמו שכל השאר היו מפסידין אותו בעבודתם אבל אותן דמיס לא היו מפסידין אותו שהרי גם עתה כשהחמו אם היתה רוצה למכרה יתן לה הבעל ברצון טובת הנאה זו או דלמא זכות שפיקה קתמר מתני' לישיימו ואותן דמיס יתנו העדים ולא מחייבינן להו כולי האי שיתנו כל הכתובה חוץ מטובת הנאתה דשמא לא היה נפסד בעבודתן כל כך שלף עתה כשהן זוממין שמא ימות מחר ותגבה הכל כי היא לא תמכרנה לו בטובת הנאה אבל טובת הנאתו יתנו לו שכך היו מפסידין אותו שאם לא החזו היה פורע מיד עכשיו שהחזו יש לו בה זכות שפיקה כבתחלה ואם נתארמלה דמתני' ה"ק אומדין כמה אדם רוצה ליתן בכתובה זו שהיא מלויה בספק שאם נתארמלה תגבנה היא ואם מתה יירשנה בעלה ושמין בית דין זכות שפיקה ויתנו לו: **רב חסדא אמר בבעל.** זכות שפיקה של בעל אומדין כמה אדם רוצה ליתן בו ואותו יתנו הזוממין: **רב נתן אמר באשה.** זכות שפיקה אומדין ואותו לא ישלמו [ו](וכל השאר ישלמו) ואומר גדול הוא אלקן: **אמר רב פפא באשה.** שמין בכל נתן ובכתובתה לא ישלמו לו אלא העודף בכתובתה על הדמיס הללו אבל לא נכסי מלוג שלה ואע"פ שאף נכסי מלוג היו מפסידין אותו בעבודתן מלאכול פירות נחייה ומלירם אותה בטותה אין משלמין דיכולין לומר אנו לא הועדנו אלא על כתובתה ולא ידענו שהיו לה נכסי מלוג. ואני לא כך שמעתיה וכך שמעתי רב חסדא אמר בבעל לפי מה שהן נכסי הבעל אם עתידה אם זיבורית אומדין את טובת הנאתה (ב) כשהלוקח מדקדק בכך רב נתן אמר באשה ורב פפא ופירש מאי ובאשה דקאמר רב נתן בכתובתה שאם יחמד לה קרקע לכתובתה בו ישומו. ולבי מגמגם בה מדא היכי מחייבינן להו זכות שפיקה הלא לא היו מפסידין אותו אלא זכות שפיקה ועוד דהכי איבעי ליה למיתני רב חסדא אמר בנכסי הבעל ותו היכא דייחד לה שדה לכתובתה מאי טעמא דרב חסדא דפליג: ואע"ג

המעות יתרצה זה למכור כתובה אשתו בטובת הנאה כענין שפירשנו למעלה. ורב נתן בר הושעיא אמר בדעת האשה אומדין רשמין בכמה תתרצה אשה זו שתמכור כתובתה בטובת הנאה כמו שפירשנו למעלה ג). ורב פפא הוסיף על דברי רב נתן ואמר באשה ובכתובתה הן שמין ד) נמצא רב נתן ורב פפא חולקין על רב חסדא ורבו עליו: [כאן חסרים מן הכתב ג' שיטין החצין]:

באומר עדות שקר העדתי. ושוב הוחם לכאורה משמע (ג) דבי אמר הכי משלם תלקו דלא"כ נקט להפסיד ממון חבירו בעדותו ולא גרלה דהא ליתא מאן דמשלם ממון אלא א"כ הוחם במקום פלוני עמנו הייתם לכך יש לפרש עדות שקר העדתי ושוב הוחמו שניהן דהשתא יש לפרש (ד) כדאמר עדות שקר העדתי מותר עדותו ולא שייכא ביה תורת הזמה כי אם בחבירו ופריך הא כל כמיניה אפי' הוא בעצמו אתי לידי הזמה דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד והוי כלא אמר את דבריו וא"כ הוי שייכה זוממין ומשלמין ממון:

כיצד שמין. אותו זכות שיש לו לבעל בכתובתה דמה שהיא מתחיו יותר מאם גרשה לפי שאתה מוצא אותו יפוי כח שיש לו לבעל במה שהיא מתחיו בב' דרכים האחד אם ימכור לאחר זכות שפיקו שאם מתה יירשנה והשני הוא יקנה מאשתו זכות שפיקה שאם תתאלמן או תתגרש שהיא תמכור לו בדמים מועטים ובענין זה יפה כח זכותו יותר מאם (ה) למכור הוא זכות שפיקו כילד הרי שהיתה כתובתה ק' מנה אם בא למכור זכות שפיקו יתן לו הלוקח ג' מנה ונמצא שזכות הבעל כמה הוא במה שהיא מתחיו עולה לג' מנה בדרך זה וכשהיא מוכרת כתובתה עולה זכותו ס' מנה לפי שאין זכות שפיקה שוה כמו זכות שפיקו חדא שהוא מוחזק ועומד והיא מחפשת גוביינא ועוד שהוא אוכל תמיד פירות הקרקע המיוחד לכתובתה ולא היא ולכך (ו) כשהוא מוכר זכות שפיקו הן מנה האשה מוכרת זכות שפיקה הן לבעל הן לאחר במ' מנה הרי לך שיקנה מאשתו זכות שפיקה שתהא לו כל הכתובה של ק' מנה במ' מנה והשתא בדרך זה עולה יפוי כח חכות הבעל במה שהיא מתחיו לס' מנה כדפירשתי ולכך מבעי ליה כילד שמין

מי אמרינן דשמין לאשה כמה אדם רוצה ליתן בזכות שפיקה דהיינו ארבעים וכל השאר דהיינו ס' מנה ישלמו שכל השאר (ו) מפסידין אותו בעבודתן שמעדיין שגירשה שהרי מחייבין אותו כל הכתובה ולישנא דמתני' משמע הכי דקתני אומדין כמה אדם רוצה ליתן שאם נתארמלה או נתגרשה משמע דשמין באשה או דלמא הא לא אמרינן לשום באשה לחייב העדים לשלם כל הכתובה חוץ מזכות שפיקה כדפי' שמא לא היה נפסד בעבודתם כולי האי דשמא לא תמכור לו האשה זכות שפיקה ולכך אין לנו לשום באשה כדפירשתי אלא שמין בבעל כמה יתנו לו בזכות שפיקו אם ימכור בה דהיינו ג' מנה וכך ישלמו לו העדים שכך מפסידין אותו ואם נתארמלה או נתגרשה דמתני' לאו למימר דשמין באשה אלא ה"ק אומדין כמה אדם רוצה ליתן בכתובה (ז) זו שהיא מלויה בספק שאם תתאלמן או תתגרש תגבנה היא ואם מתה יירשנה בעלה ושמין בית דין זכות שפיקו ויתנו לו: **מעידין** אנו באיש פלוני שגירש אשתו וכו'. ול"ת ולימייבו שאר כתות (ח)(ושונה) דהא מפסידין לאשה וי"ל דמיירי שמעשה ידיה שהן (ט) בידו שוין כשאר כתות (ושונה) ועוד י"ל שאומרת גירשתני וא"כ מחלה לבעלה אותן (ג') דברים ואע"ג דאמרינן האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת ה"מ היכא דליכא עדים אבל היכא דאיכא עדים לא כדאמרינן בכתובות פרק האשה שנתארמלה (דף כב:): איכא

א מיי' פ"כ מהל' עדות הל"ח עטו"מ סי' ל"ח:
ר ב מיי' פ"ג מהל' עדות הלכה ה סמג עשין קט עטו"מ ת"מ סי' כט ס"ח:
יא ג מיי' פי"ח שם הל' מ סמג עשין קי:
יב ד ה מיי' פכ"ח שם הלכה ח סמג שם עטו"מ סי' לח:
יג ו מיי' שם הלכה כ סמג שם עטו"מ שם:

עין משפט נר מצוה

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר רב עד זוממ משלם לפי חלקו. כגון שבא ואמר אנו פלוני ופלוני העדנו והוחמנו בבית דינו של פלוני וחייבונו ממון זהו משלם לפי חלקו. סד"א כיון דלחבריה לא מצי מחייב ליה איהו נמי לא משלם קמ"ל דמשלם לפי חלקו. אבל אחר שהעיד שגירשה אם חוזר בו ואמר שקר העדתי לאו כל כמיניה כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד. וכי האי גוונא לא ה) סניא דאינו משלם על פי עצמו אלא עדותו שהעיד עדות נכונה חשבינן ומתקיימת. וכן אם נמצא אחד מן העדים זוממ אינו משלם כלל דתניא לעולם אין משלמין ממון עד שיזומו שניהן. אבל אם הוזמו כולן משלמין כל אחד לפי חלקו דתנן משלשין בממונות ואין משלשין במכות ו) אבל העידו שחייב מלקות ונמצאו זוממין כל אחד לוקה: מתני' מעידנו את איש פלוני שגירש את אשתו ולא נתן לה כתובתה והלא בין היום בין למחר סופו ליתן לה כתובתה אומדין כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו שאם נתאלמנה או נתגרשה ראם מתה יירשנה בעלה: כיצד שמין. אמר רב חסדא בבעל. רב נתן בר הושעיא אמר באשה: אמר רב פפא באשה ובכתובתה פי' כשם שהעידו עליה שגירשה בעלה ונתן לה כתובתה ונמצאו זוממין אינן משלמין לה כל כתובתה אלא לפי טובת הנאת כתובתה כאשר הוא מפורש בפרק החובל בחברו (פח. פט.) הלכה חרש שוטה וקטן פגיעתן רעה כו' כן בכאן משלמין לאיש לפי טובת הנאתו בכתובה אשתו והיא תתחיו: כיצד אומדין כמה אדם רוצה ליתן בכתובתה של זו שאם תמות אשה זו בחיי בעלה יירשנה בעלה יזכה בה הקונה אותה מן הבעל ואם נתאלמנה או נתגרשה תגבה כתובתה ואבדו מעות הקונה והרי שהיו מפסידין הבעל בעדותן שגירשה והוא שזממו לעשות לבעל. (והלקו בזה רב חסדא אמר בבעל שמין אומדין כמה אדם רוצה ליתן כדי לקנות מזה הבעל מה שיירש כתובת אשתו לבשמתות והיא תתחיו כענין שפירשנו למעלה). ושומא זו רב חסדא אמר בבעל כלומר אומדין דעת זה הבעל בכמה מן

מסורת הש"ס

ה) ס"ל ממון ביד בעלים מאי ניהו, ב) לקמן ה., ג) (מגיגה ט:), ד) (כתובות יח: כ"ק קסח. סנהדרין מד:), ה) (לעיל כ: לקמן ד: כ"ק ה., ו) (כ"ק סט.) ז) רש"ל מ"ג, ח) רש"ל כשהכעל. ט) (שטיתן), י) (ל"ל ניהו).

הגהות הב"ח

(ה) גמ' העדתי. כ"כ פירוש דכיון דאמר הכי חייב לשלם אלקו מדיני דגרמי אע"פ דלא הוחם כל עיקר ועד זוממ דנקט רב אלו דוקא אלא אפי' לא הוחם אלא שאמר עדות שקר העדתי. אבל תוס' ס"ל דוקא היכא דשוב הוחם וס"ל לכן שיגיא דהא דתניא עד שיזומו שניהם טעמא הוי דאחר שהוחם אלי לימיתו אמת העדתי ולא נקפחי לפסיק את הנכסי מה שאין כן בשניהם הוחמו דכיון דהכאמיתה תורה לעדים שנאים להוחמם א"כ הרשעים נקנו להפסיד ולא"ז נחד שהוחם נמי כיון שאמר עדות שקר העדתי א"כ נקנ להפסיד ממון חבירו בעבודתו הלכך חייב לשלם כשהוחם אע"פ שלא הוחם חבירו וה"ש הוחם דכיון דאמר נקנ להפסיד ממון חבירו בעבודתו הלכך משלם אלקו והקשו ע"ז דהא ליכא ל"ד דמשלם ממון כחד שהוחם דכיון דלא אשמעינ מתלמודא כשום מקום דחייב כשום פנים לשלם נחד שהוחם א"כ קשה [והאמר מקרי: (ב) רש"ל ד"ה אמר רב פפא כו' שהתלקח וכו' הגה. ר"ב ומימה אמאי לא הפרש לו לפרש אומדין את טובת הנאתה וכל השאר ישלמו ויבאה מגיני מתלי דעיקר נמנומי מתלי דקשיא לי מו הכו"ל לימתי רב חסדא אמר בנכסי הבעל ותו כו': (ג) תוס' ד"ה נאומר וכו' משמע דכיון דאמר הכי א"כ נקט וכו' ולא נראה דהא ליכא מאן דאמר דמשלם ממון אלא א"כ כל שניהם הוזמו נמקום כל"ל: (ד) באר"ד לפרש דבשאמר עדות: (ה) ד"ה כילד מאם בא למכור הוא זכות שפיקו לאחר כילד: (ו) באר"ד השאר היו מפסידין: (ז) באר"ד בכתובה של זו:

מוסף רש"י

משלשין. לשון חלוקה לפי חשבון הוא (כתובות קד:). עד שיזומו שניהם. ליף לה מקראי ודבר עד שקר העד ואמר מר (שבועה כ:) כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים (מגיגה מז: וכעי"ז לקמן ה:). כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד. דכר המכחיש את הראשון דכתיב (ויקרא ה) אם לא יגיד, אהגנה קמייתא קפיד קרא (סנהדרין מד:) דנכי עדות תהא הגנה כתיבא אם לא יגיד וגו' (כתובות יח:). אומדין כמה אדם רוצה ליתן כו'. דלי ולפי נתגרשה פ"ש עדים אחרים, מי משתכחי הנך עדים זוממין הוי משלמין לה כל כתובתה, דהא נמי לאפקורי טולה מיהא דקאמרי נתן לה, אבל הכתם שמא אינה עתידה ליטול כתובתה לגמלם. שמא תמות ויירשנה בעלה ומגלא שלא היו מפסידין אותה כלום, לפיכך אין אומרים ישלמו לה כתובתה אלא אומדים כמה אדם רוצה ליתן לה מיד כתובתה אם תמות ויירשנה בעלה והוא יפסיד מה שנתן ומפיס הללו יתנו לה העדים, דטובת הנאה זו מפסידין אותה מיד, שאם תבא למוכרה בטובת הנאה זו לא תוכל (ב"ק פט:).

ו) פי' לא מבעיא וכ"ה בעוד מ"מ פי' לא כשם לכיני ומ' ש"ך שם פ"ק ג' שסתרין מזה: ב) מיגד פי': ג) עי' לש"ש ומערוך ערך שמון ג': ד) דבני ר"ח לא פיכש ר"ח ועי' רש"י ובעל המאור ומפרשין מגמתא וכתיבתו ומגיבתו"ל:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com